

**ЗАСГИЙН ГАЗРААС БАТАЛСАН “ЖИЖИГ, ДУНД ҮЙЛДВЭРИЙГ ДЭМЖИХ”
ХӨТӨЛБӨРИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙН БАЙДАЛД ХИЙСЭН ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ,
ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН**

2009.03.15

2008 оны жилийн эцсийн байдлаар

Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг Засгийн газрын 2006 оны 51 дүгээр тогтоолоор баталсан “Яам, аймаг, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын үйл ажиллагааны үр дүнд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх журам”-ыг удирдлага болгож ХҮБХЗГ-аас гаргасан уг хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлан, холбогдох статистик мэдээллүүдийг үндэслэн хийв.

Д.д	Хөтөлбөрийн агуулга		Гүйцэтгэл
1	ЗГ-ын тогтоолын дугаар, огноо		Хөтөлбөрийг Засгийн газрын 2005.04.01-ний өдрийн 64 дүгээр тогтоолоор баталсан.
2	Хөтөлбөр хэрэгжүүлэх хугацаа		2005 - 2010 он
3	Хөтөлбөрийн зорилго		Хөтөлбөрийн зорилго нь жижиг, дунд үйлдвэрийг эрчимтэй хөгжүүлж өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх, албан бус бизнес эрхлэгчдийг албан ёсны жижиг, дунд үйлдвэрлэл эрхлэх тааламжтай нөхцөлийг бүрдүүлэх, ажлын байр шинээр бий болгох, нэмэгдүүлэхэд оршино.
4	Хөтөлбөрийн зорилтууд /үе шатаар/	Зорилтууд	Хөтөлбөрийн зорилгыг хангахын тулд дараахь зорилтуудыг хэрэгжүүлнэ. Үүнд: - жижиг, дунд үйлдвэрлэлийн хөгжлийг дэмжих эрх зүйн таатай орчинг бүрдүүлэх; - төрийн захиргааны байгууллагаас жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчдэд үзүүлж байгаа үйлчилгээг шуурхай, чирэгдэлгүй болгох; - жижиг, дунд үйлдвэрийг татвар, санхүүгийн бодлогоор дэмжих; - жижиг, дунд үйлдвэрлэлийн хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн сургалт явуулах, мэдээллээр хангах, зөвлөлгөө өгөх, дэмжлэг үзүүлэх тогтолцоог бий болгох.
		1 дүгээр үе шат: 2005–2006 онд хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	а/ Жижиг, дунд үйлдвэр хөгжих эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх, журам, стандарт, техникийн нөхцөл зэрэг баримт бичгийг боловсруулах, шинэчлэн батлуулах; б/ “Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих сан”-г шинэчлэн “Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих Хөрөнгө оруулалт, хөгжлийн сан” болгон зохион байгуулж ажиллуулах; в/ Төрийн үйлчилгээний талаарх санал хүсэлт, гомдлыг хүлээн авах “Шуурхай үйлчилгээний цэг”-ийг байгуулах; г/ Мэргэжлийн холбоодын нэгдсэн зөвлөл байгуулж шийдвэр боловсруулах явцад санал, зөвлөмж авч байх; д/ Үл хөдлөх хөрөнгийн бүртгэлийн цэгийг хэрэгцээг харгалзан нэмж байгуулах; е/ Лиценз, зөвшөөрөл олгох үйл ажиллагааг хялбарчлах, цахим сүлжээгээр олгох; ж/ Хөрөнгийн асуудал шийдэгдэх хэмжээгээр бизнес инкубатор, технологи дамжуулах төв байгуулах

		2 дугаар үе шат: 2007–2008 онд хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	а) Нэгдүгээр үе шатанд хэрэгжүүлсэн арга хэмжээг дуусгах; б) Технологи дамжуулах төвийг хот, суурин газар болон бүсийн төвүүдэд байгуулах; в) Бизнес инкубаторыг бүсийн төв, хотод байгуулах; г) Мэргэжлийн сургалтын төвүүдийг бүсийн төвүүд, хот суурин газруудад байгуулах.					
		3 дугаар үе шат: 2009–2010 он	Энэ үе шатанд хэрэгжүүлэх арга хэмжээг тухайн үед нь баталж мөрдөнө.					
5	Зарцуулсан хөрөнгө	Төсөв /шаардагдах нийт зардал/	Нийт 19410.0 сая төг. (Үүнээс 15 000.0 сая төгрөг нь Мянганы сорилтын сан, Японы Засгийн газрын 2 үе шаттай зээл, бусад)					
		Гүйцэтгэл /өссөн дүнгээр/	2006-2008 оны нийт эх үүсвэрээс 451 төсөлд 4.6 тэрбум төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээл олгожээ.					
		тухайн жилд зарцуулсан	1388 сая төгрөг					
6	Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн үнэлгээ	Биелэлтийн хувь	Нийт	100	90	80	70-75	Дундаж
		I шатны 2005-2006 оны зорилт	4	1	2		1	90%
		II шат 2007-2008 оны зорилт	4		3 (1,3,4)	1(2)		90%
7	Хөтөлбөрийн хэрэгжилт	Үйлдвэр, худалдааны сайдын 2005 оны 84, 85 тоот тушаалаар батлалгдсан хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний арга хэмжээ тус бүрийн хэрэгжилтийг үндэслэн хяналт-шинжилгээг хийв.						
	“Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих эрх зүйн таатай орчинг бүрдүүлэх” зорилтын 5 үйл ажиллагааны хүрээнд 5 арга хэмжээ төлөвлөсөн. II шатны хэрэгжилтийн явц нь дунджаар 90 хувьтай байна. (100+80+90+90+90)/5	а/ Жижиг, дунд үйлдвэрийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийг боловсруулж, батлуулах, хэрэгжих хугацаа: 2005 I шат: Хэрэгжилт - 70% - Жижиг, дунд үйлдвэрийн шалгуур үзүүлэлтийг судалгааны үндсэн дээр гаргаж хуулийн төсөлд оруулсан. - “Жижиг, дунд үйлдвэрийн тухай” хуулийн төслийн үзэл баримтлалыг Үйлдвэр, худалдааны сайд Б.Жаргалсайхан, ХЗДХ-ийн сайд Д.Одбаяр нар 2006.04.24-ний өдөр хамтран баталсан. Хуулийн төслийг 2006 оны 6-р сарын 28-ны өдрийн Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлж, УИХ-д өргөн барив. II шат: - 2007 оны 7 дугаар сарын 27-ны өдрийн УИХ-ын чуулганаар “Жижиг, дунд үйлдвэрийн тухай” хуулийг батлуулсан. - Жижиг, дунд үйлдвэрийн тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан УИХ-ын 2007 оны 52 дугаар тогтоолд Жижиг, дунд үйлдвэрийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын агентлаг байгуулахыг Засгийн газарт үүрэг болгосон. УИХ-ын 2007 оны 51 дүгээр тогтоолоор “Төрийн захиргааны байгууллагын тогтолцоо, бүтцийн ерөнхий бүдүүвчийг батлах” тухай УИХ-ын 2004 оны 14 дүгээр тогтоолын хавсралтын “Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг” гэсэн хэсэгт Үйлдвэр, худалдааны сайдын эрхлэх асуудлын хүрээнд “Жижиг, дунд үйлдвэрийн хэрэг эрхлэх газар” гэж нэмж оруулсан. - Үйлдвэр, худалдааны сайдын 2007 оны 254 тоот тушаалаар Жижиг, дунд үйлдвэрийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх зорилгоор төрийн захиргааны байгууллага, төрийн бус байгууллагуудын төлөөллийг багтаасан ажлын хэсгийг зохион байгуулж ажилласан. Ажлын хэсгээс Жижиг, дунд үйлдвэрийн тухай хууль, Улсын Их						

		<p>Хурлын 52 дугаар тогтоолын биелэлтийг хангах үүднээс Жижиг, дунд үйлдвэрийн хэрэг эрхлэх газрын төсвийн тооцоо, Стратеги, бүтэц зохион байгуулалтын хөтөлбөр, Засгийн газрын зарим тогтоолуудад оруулах нэмэлт өөрчлөлт зэргийг Төрийн захиргааны төв байгууллагуудын саналыг авч боловсруулсан.</p> <p>- Засгийн газрын 2008 оны 64 тоот тогтоолоор ЖДҮ-ийн газар байгуулагдсан. Хэрэгжилт 100%</p> <p>б/ Татварын болон бусад хууль тогтоомжид нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай болон холбогдох хуулийн төсөл боловсруулж батлуулах; хэрэгжих хугацаа: 2005</p> <p>I шат: Хэрэгжилт 100%</p> <p>- Засгийн газрын 2001 оны 140 дүгээр тогтоолоор баталсан “Гадаадын хөрөнгө оруулах ач холбогдол бүхий салбарын жагсаалт”-д нэмэлт, өөрчлөлт оруулах зорилгоор ажлын хэсэг байгуулан ажиллаж, санал боловсруулав.</p> <p>- “Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай”, “Гаалийн татварын тухай” хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн үзэл баримтлал, танилцуулгыг боловсруулав. Татварын хуульд оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийн саналыг оруулан, хэлэлцүүлэн УИХ-аар 2006 онд батлагдсан.</p> <p>- Судалгаа хийж, татварын багц хуулинд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулж Сангийн яаманд оруулж УИХ-ын 2006 оны 7-р сард батлагдсан.</p> <p>- “Засгийн газрын тусгай сангийн тухай” хуульд Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх санг тусган 2006 онд УИХ-аар батлуулсан.</p> <p>II шат:</p> <p>- Нийгмийн даатгалын хуульд өөрчлөлт оруулах саналыг холбогдох яамдад хүргүүлэн хамтран ажиллаж УИХ-аар 2007 онд батлуулсан. Хэрэгжилт 80%</p> <p>в/ Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих тэргүүлэх чиглэлийг боловсруулж батлуулах</p> <p>II шат:</p> <p>- ЖДҮ-ийн тэргүүлэх чиглэлийг “ЖДҮ-ийн тухай хууль”-д тусгаж баталгаажуулсан.</p> <p>- Нийслэлийн ЖДҮ-ийн тэргүүлэх чиглэлийг боловсруулах ажлын хэсэгт орж ажиллаж, тэргүүлэх чиглэлийг баталгаажуулахаар саналыг оруулсан. Хэрэгжилт 90%</p> <p>г/ ЖДҮ эрхлэгчдийн зээлийн барьцааны чадавхийг нэмэгдүүлэх зорилгоор үл хөдлөх хөрөнгийн бүртгэлийн тогтолцоог бий болгох эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх; хэрэгжих хугацаа: 2006</p> <p>I шат: Хэрэгжилт - 50%</p> <p>- “Үл хөдлөх хөрөнгийн бүртгэл”-ийн журамд өөрчлөлт оруулах саналыг боловсруулсан.</p>
		<p>д/ Техник, технологи, машин, тоног төхөөрөмжийг лизингээр олгох эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх, хэрэгжих хугацаа: 2006</p> <p>I шат: Хэрэгжилт - 100%</p> <p>- Лизингийн тухай хуулийн үзэл баримтлалыг батлуулж Засгийн газрын хуралдаанаар оруулан УИХ-д 2006 оны 6 дугаар сард өргөн бариад батлуулсан.</p>

		<p>II шат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Санхүүгийн түрээсийн хуулийг хэрэгжүүлэгчийн гарын авлага”-ыг эмхтгэн гаргаж, уг хуулинд татварын зарим хуулиудыг хэрэгжүүлэх аргачлалыг тусган 1000 хувь хэвлүүлэн холбогдох газруудад тараасан. - НХХЯ, Олон улсын санхүүгийн корпорацитай хамтран лизингийн тухай сургалт, зөвлөлгөөн зохион байгуулж, аж ахуйн нэгж, байгууллага, орон нутгийн захиргааны ажилтнуудыг оролцуулсан. - 2007 онд ЖДҮ-ийн эрх зүйн бичиг баримтын эмхтгэлийг бэлтгэн 2000 ш, 2008 онд 4000 ширхэгийг хэвлүүлэн ЖДҮ эрхлэгчдэд тараасан. <p style="text-align: right;">Хэрэгжилт 90%</p> <p>e/ Төлөвлөгөө батлуулах, Үндэсний зөвлөл байгуулсан байх</p> <p>I шат: Хэрэгжилт - 100%</p> <ul style="list-style-type: none"> - Үйлдвэр, худалдааны сайдын 2005 оны 84, 85 тоот тушаалаар уг хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг батлуулан, Үндэсний зөвлөлийг байгуулан ажиллав. <p>II шат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Жижиг, дунд үйлдвэрийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлд заасны дагуу Жижиг, дунд үйлдвэрийн үндэсний зөвлөлийн дүрмийг боловсруулж, зөвлөлийн гишүүдийг батлуулахаар Засгийн газрын хэрэг эрхлэх газарт хүргүүлсэн. <p style="text-align: right;">Хэрэгжилт 90%</p>
	<p><i>“Төрийн захиргааны байгууллагаас жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчдэд үзүүлж байгаа үйлчилгээг шуурхай, чирэгдэлгүй болгох” 2 дахь зорилтын 3 үйл ажиллагааны хүрээнд 12 арга хэмжээ төлөвлөсөн.</i></p> <p><i>II шатны хэрэгжилтийн явц нь дунджаар 80 хувьтай байна.</i></p> <p><i>(90+70+80)/3</i></p>	<p>a/ Лиценз, зөвшөөрөл, бүртгэлийн ажиллагааг хялбаршуулах талаар доорх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ: хэрэгжих хугацаа: 2005-2006</p> <ul style="list-style-type: none"> - Төрийн захиргааны бүх шатны байгууллагаас аливаа бүртгэл, лиценз, зөвшөөрлийг цахим сүлжээгээр олгодог тогтолцоог бүрдүүлэх, хэвшүүлэх; - Бизнес эрхлэхэд саад тотгор болж буй хууль, тогтоомж, бүх шатны байгууллагаас гаргасан шийдвэрийг хянан үзэж, зарим лиценз, зөвшөөрөл, нийтээр дагаж мөрдөх хэм хэмжээ бүхий дүрэм болон хураамжийг хүчингүй болгох; - Бүх шатны ЗДТГ-аас гаргасан үйлдвэрлэл, үйлчилгээг журамласан шийдвэрийг хянан үзэж, хууль тогтоомжид нийцүүлэх; - Үл хөдлөх эд хөрөнгийн бүртгэлийн нэгжийн тоог олшруулах бүртгэлийг хөнгөвчлөх, хураамжийг үйчилгээний өөрийн өртөгтэй нь нийцүүлэн тогтоож мөрдөх. <p>I шат: Хэрэгжилт - 100%</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бизнес эрхлэгчдэд учирч буй хүнд суртлыг багасгах, зөвшөөрөл, лицензийн тоог бууруулах зорилгоор “Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай хуулийг хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай” Засгийн газрын 2003 оны 222 дугаар тогтоолд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, Засгийн газрын 2005 оны 127 дугаар тогтоолоор батлуулав. <p>II шат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нийслэлийн ЗДТГ-тай хамтран дүүргүүдэд “Нэг цэгийн мэдээллийн үйлчилгээ”-г бий болгох ажлыг хийж байна. Сонгино-Хайрхан, Баянзүрх дүүрэгт ЖДҮ-ийг дэмжих төвд “мэдээллийн нэг цэгийн үйлчилгээ” ажиллуулахаар бэлтгэл ажил хангасан. - Үйлдвэр, худалдааны чиглэлээр олгогдож буй тусгай зөвшөөрлийг Үйлдвэр, худалдааны сайдын тушаалаар баталсан журмын дагуу яаманд нэг цэгийн үйлчилгээний хэлбэрээр явуулж байна. Нэг цэгийн үйлчилгээний самбар мэдээ, мэдээллийг тогтмол шинэчилж байна. - Засгийн газрын 2003 оны 222 дугаар тогтоолд нэмэлт, өөрчлөлт оруулан баталгаажуулалтад заавал хамрагдах бүтээгдэхүүний тоог бууруулсан. <p style="text-align: right;">Хэрэгжилт 90%</p>

		<p>б/ Хяналт, шалгалтын тогтолцоог хялбаршуулах талаар доорх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нийтийн ашиг сонирхол, хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчин, улс орны аюулгүй байдлыг хамгаалах обьектод тогтоосон заавал мөрдөх стандартаас бусад стандартыг аль болох зөвлөмжийн шинж чанартай болгож цөөрүүлэх; - Улс, аймаг, нийслэл, дүүргийн хэмжээнд хяналт, шалгалтын давхардлыг арилгах, хяналт шалгалтыг бизнес эрхлэгчдэд зөвлөлгөө өгөх, мэдээллээр хангахад чиглүүлэх; - Улсын байцаагчийн дүгнэлтийг бүх шатанд хүлээн зөвшөөрөх журамд шилжих замаар хяналт шалгалтын тоог цөөрүүлэх; - Хувийн өмчийн халдашгүй дархан байдлыг хангах үүднээс шуурхай шалгалт хийх онцгой нөхцөл үүссэнээс бусад тохиолдолд улсын мэргэжлийн хяналтын байгууллагын зүгээс хувийн өмчид хяналт шалгалт хийхдээ байгууллагын удирдлагаас бичгээр зөвшөөрөл авах эрх зүйн үндсийг бий болгох. <p>I шат: Хэрэгжилт - 100%</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бизнес эрхлэгчдэд учирч буй хүнд суртлыг багасгах, зөвшөөрөл, лицензийн тоог бууруулах зорилгоор “Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай хуулийг хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай” Засгийн газрын 2003 оны 222 дугаар тогтоолд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, Засгийн газрын 2005 оны 127 дугаар тогтоолоор батлуулж заавал мөрдөх стандартын тоог бууруулсан. <p>II шат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Улс, аймаг, нийслэл, дүүргийн хэмжээнд хяналт, шалгалтын давхардлыг арилгах, хяналт шалгалтыг багасгах талаар холбогдох байгууллагуудтай хамтран ажиллаж, давхардлыг багасгасан; <p style="text-align: right;">Хэрэгжилт 70%</p> <hr/> <p>в/ Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих хүрээнд хувийн хэвшил, олон нийтийн оролцоо, ил тод байдлыг нэмэгдүүлэх талаар доорх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бизнесийн холбогдолтой хууль тогтоомж, хуулинд нууцад хамааруулснаас бусад шийдвэртэй иргэд чөлөөтэй танилцах орчинг бүрдүүлэх; - Бизнестэй холбоотой аливаа шийдвэрийн төслийг боловсруулах, хэлэлцэхдээ олон нийтийн саналыг урьдчилан авдаг журмыг хэвшүүлэх; - Төрийн үйлчилгээний талаархи санал, хүсэлт, мэдээллийг хүлээн авах шуурхай цэг ажиллуулах; - Мэргэжлийн холбоодын нэгдсэн зөвлөл байгуулж, шийдвэр боловсруулах явцад оролцуулж байх. <p>I шат: Хэрэгжилт - 70%</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Шуурхай үйлчилгээний цэг”, “Нэг цэгийн мэдээллийн үйлчилгээ”-г эхлүүлсэн. <p>II шат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нийслэлийн ЗДТГ-тай хамтран дүүргүүдэд “Нэг цэгийн мэдээллийн үйлчилгээ”-г бий болгох ажлыг хийж байна. - Үйлдвэр, худалдааны чиглэлээр олгогдож буй тусгай зөвшөөрлийг Үйлдвэр Худалдааны сайдын тушаалаар баталсан журмын дагуу яаманд нэг цэгийн үйлчилгээний хэлбэрээр явуулж байна. Нэг цэгийн үйлчилгээний самбар мэдээ, мэдээллийг тогтмол шинэчилж байна. - Гомдол саналыг шуурхай шийдвэрлэх цэгийг ажиллуулахаар хөрөнгийн асуудлыг 2008 оны Улсын төсөвт тусгуулсан. - Мэргэжлийн Холбоодын нэгдсэн зөвлөл байгуулж үйл ажиллагаа
--	--	--

		<p>нь явагдаж байна. Мэргэжлийн Холбоодын нэгдсэн зөвлөлтэй хамтран ажиллах ажлын хүрээнд холбогдох хууль тогтоомжид нэмэлт өөрчлөлт оруулах, шинээр боловсруулах үед Холбоодоор дамжуулан бизнес эрхлэгчдийн саналыг тусгаж байна.</p> <p style="text-align: right;">Хэрэгжилт 80%</p>
	<p>“Жижиг, дунд үйлдвэрийг татвар, санхүүгийн бодлогоор дэмжих” 3 дахь зорилтын 2 үйл ажиллгааны хүрээнд 10 арга хэмжээг төлөвлөсөн.</p> <p><i>II шатны хэрэгжилтийн явц нь дунджаар 90 хувьтай байна.</i> (80+100)/2</p>	<p>а/ Жижиг, дунд үйлдвэрийг татварын болон нийгмийн даатгалын бодлогоор дэмжих хүрээнд: /хэрэгжих хугацаа: 2005/</p> <ul style="list-style-type: none"> - ЗГ-аас тогтоосон тэргүүлэх чиглэлийн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа жижиг, дунд үйлдвэрийг эхний 3 жилийн хугацаанд аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвараас чөлөөлөх асуудлыг шийдвэрлэх; - ЖДҮ-ийн зар сурталчилгаа, сургалтын зардал, сайн дурын даатгалын хураамж, хэвийн хорогдол, урсгал засварын зардал зэрэг бизнесийн бодит зардлыг татвар ногдуулах орлогоос хасаж тооцох; - ЖДҮ-ийн зориулалттай импортоор оруулах техник, тоног төхөөрөмжийг гаалийн болон нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлөх асуудлыг судалж шийдвэрлэх. - Экспортын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэдэг жижиг, дунд үйлдвэрийн импортолж байгаа үйлдвэрлэлийн зориулалттай үндсэн болон туслах материалыг гаалийн болон нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлөх асуудлыг судалж шийдвэрлэх; - Ажил олгогчоос авч байгаа нийгмийн болон эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэлийг бууруулах асуудлыг судалж шийдвэрлэх; - Гаалийн жишиг болон хэлцлийн үнэ бүрдүүлэх нээлттэй механизмийг бий болгоход тарифын зөвлөл, импортлогчдийн оролцоог нэмэгдүүлэх. <p>I шат: Хэрэгжилт - 90%</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай”, “ААНОАТ-ын тухай хууль”, “Гаалийн татварын тухай” хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн үзэл баримтлал, танилцуулгыг боловсруулан Сангийн яаманд оруулан УИХ-ын 2006 оны 7 дугаар сард батлуулсан. - Нийгмийн даатгалын багц хуулинд нэмэлт өөрчлөлт оруулах зорилгоор холбогдох судалгааг Улсын нийгмийн даатгалын ерөнхий газар, МОНХ-ноос авч, санал дүгнэлт бэлтгэв. - Жижиг, дунд үйлдвэрийн зар сурталчилгаа, сургалтын зардал, сайн дурын даатгалын хураамж, хэвийн хорогдол, урсгал засварын зардал зэрэг бизнесийн бодит зардлыг татвар ногдуулах орлогоос хасаж тооцохоор “ААНОАТ-ын тухай хууль”-д өөрчлөлт оруулан батлуулсан. <p>II шат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ЖДҮ эрхлэгчдийн татварын ачааллыг багасгах талаар санал боловсруулан СЯ-нд оруулж, Татварын багц хуулинд өөрчлөлт оруулсан. - Нийгмийн даатгалын багц хуулинд нэмэлт өөрчлөлт оруулах зорилгоор холбогдох судалгааг Улсын нийгмийн даатгалын ерөнхий газар, МОНХ-ноос авч, санал дүгнэлт бэлтгэж оруулсны дагуу Нийгмийн даатгалын хууль 2007 онд батлагдсан. Ажил олгогчоос авч байгаа нийгмийн болон эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэлийг 19.5 хувь байсныг бууруулж 10 хувь болгож батлуулсан. <p style="text-align: right;">Хэрэгжилт 80%</p>
		<p>б/ Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг зээлийн бодлогоор дэмжих хүрээнд: /хэрэгжих хугацаа: 2005-2008/</p> <ul style="list-style-type: none"> - Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих хөрөнгө оруулалт, хөгжлийн сан байгуулж ажиллуулах; - Жижиг, дунд үйлдвэрт зориулан бага хүүтэй, урт хугацааны арилжааны зээлийн эх үүсвэрийг бий болгох, нэмж олох талаар

Сангийн яам, Монгол Банк, арилжааны банкуудтай хамтран арга хэмжээ авах;

- Гадаадын зээл, тусламжийн хөрөнгөөр жижиг, дунд үйлдвэрийн төслийг санхүүжүүлэх, төслийн хэрэгжилтэд мэргэжлийн холбоодын зөвлөлөөс хяналт тавих боломжийг бий болгох;

- Улсын болон орон нутгийн төсвийн захиалгаар санхүүжих төсөл, хөтөлбөрийн арга хэмжээнд жижиг, дунд үйлдвэрийг түлхүү хамруулах бодлого баримтлах.

I шат: Хэрэгжилт - 95%

- Улаанбаатар хотын Хөрөнгө оруулалт, хөгжлийн сан байгуулав. Энэ сангаас өссөн дүнгээр 2005 оноос 2006 оны эхний улирал хүртэлх хугацаанд 9 аж ахуйн нэгж, иргэдэд 38.6 сая төгрөгийн зээл олгосон.

- ЖДҮ эрхлэгчдийг санхүү, зээлийн бодлогоор дэмжих ажлыг эрчимжүүлэх, төсвөөс гаргах хөрөнгийн зарцуулалтанд хяналт тавих зорилгоор Үйлдвэр, худалдааны сайдын 2006.03.06-ны 29 тоот тушаалаар ажлын хэсгийг байгуулан ажилласан.

- ҮХЯ - Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих сан, Монгол шуудан банкны хооронд байгуулсан 2006 оны 4 дүгээр сарын 26-ны өдрийн гэрээний дагуу 1.8-2.2 хувийн хүүтэй, нэг жилийн хугацаатай зээлийг жижиг бизнес эрхлэгчдэд олгож байна. 2003 оноос 2005 оны 10 дугаар сарын 31-н хүртэлх хугацаанд Монгол Шуудан банкнаас давхардсан тоогоор 21 аймгийн 382 хүнд 814.92 сая төгрөгийн зээл олгосоноос 315 хүний 628.5 сая төгрөгийн зээл эргэн төлөгдөж, 80 хүний 202.4 сая төгрөгийн зээлийн өрийн үлдэгдэлтэй байв. Үүнээс шинэчилсэн гэрээний дагуу 2006 оны 6-9-р сард 29 хүнд 72.02 сая төгрөгийн зээл олгосон. Нийт олгосон зээлийн эргэн төлөлт нь 77.1 хувьтай байна.

- Үйлдвэр, худалдааны сайдын 2006.03.06-ны 29 тоот тушаалын дагуу Төсвийн зээлийг олгох журам, Банкуудтай хамтран ажиллах гэрээ, төсөл шалгаруулах комиссын бүрэлдэхүүн, хяналтын зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг тус тус байгуулж ҮХСайдын 2006.11.09-ний өдрийн 198 тоот тушаалаар батлав.

- ЖДҮ-ийг дэмжих зорилгоор хэрэгжүүлэх зээлийг олгох талаар хамтран ажиллах банкуудыг шалгаруулж, банкуудтай зээлийн хүүг сарын 1 хувь, банкуудаас гаргах эх үүсвэрийг 20-30 хувь байхаар тохирч, 2006.11.08-10-ны өдрүүдэд ҮХ-ны сайд Б.Жаргалсайхантай хамтран ажиллах гэрээг Монгол Шуудан, Зоос, Хас банкуудтай байгуулав.

- Төсвийн зээлийг олгох асуудлаар 4-н бүс, УБ хотын дүүргүүдэд шаталсан сургалтыг явуулж байна. 2006.11.23-нд УБ хотын СХДүүрэгт Бичил зээл олгох талаар 100 бизнес эрхлэгчдэд зориулан ҮХЯ-наас зээл авахад шаардагдах материал, бизнесийн төлөвлөгөө боловсруулах болон бусад санхүүгийн эх үүсвэр олоход туслах зорилгоор Хас, Зоос, МШ Банкуудтай хамтран сургалт явуулав.

- Японы 2 үе шаттай зээлийн асуудлыг Засгийн газрын хуралдаанаар оруулж хэлэлцүүлэв. 2006 оны 3 дугаар сард Япон-Монголын Ерөнхий сайдуудын хэмжээнд зээлийн гэрээнд гарын үсэг зурагдсан. Сангийн яам арилжааны 6 банкиг сонгож, ХХБ, Хас, Зоос, Капитрон, Голомт, Хаан банкуудтай дамжуулан зээлийн гэрээ байгуулан ажиллажээ.

- Нэг суурин Нэг бүтээгдэхүүн санаачилгын хүрээнд 150 сая.төг-ийн Зээлийн баталгааны санг НҮБХХ-ийн эх үүсвэрээс бүрдүүлж, Хас банктай хамтран 300 сая.төг-ийн зээлийг олгохоор ҮХЯ, НҮБХХ, Хас банкны хооронд гэрээг 2006 онд байгуулав. “Нэг суурин - нэг бүтээгдэхүүн санаачилга”-ын хүрээнд хот, орон нутагт нээлттэй

тендер зарлаж, тухайн орон нутгийн бренд бараа, үйлчилгээг бий болгох зорилготой юм. Гол дэмжлэг нь Эрсдэлийн санд НҮБХХ-өөс 30.000 ам.доллар, зээлд “ХАС” Банк 100.000 ам.доллар олгохоор тохирчээ. Тус сангийн хүрээнд Өвөрхангай, Сэлэнгэ, Хэнтий аймгуудад үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа бүлийн 18-н гишүүнээс зээл авахаар хүсэлт ирүүлж, 7-н гишүүнд 11.408.641 төгрөгийн зээлийг 2006 оны 7-р сараас эхлэн, 6 сараас 12 сарын хугацаатайгаар сарын 1.6 - 1.8 хүүтэйгээр түүхий эд худалдан авах, тоног төхөөрөмж худалдан авах, ажлын байр барих зориулалтаар олгосон.

- НҮБХХ-өөс Монгол банкинд байрлуулсан 150 сая төгрөгийн эх үүсвэрийг Бичил санхүүжилтийн эх үүсвэр болгон “Монголд үйлдвэрлэл хөгжүүлэ” төслийн “Нэг суурин нэг бүтээгдэхүүн” санаачилгыг дэмжих зорилгоор ашиглахаар НҮБХХ-тэй ажиллав.

- Бичил Санхүүжилт Шинэлэг Санаачилга Тэтгэлэгт Хөтөлбөрийн Газар Тариаланг Дэмжих Сангийн хүрээнд Төв аймгийн Баянчандмань суманд бүлийн бүтцээр ажиллаж байгаа 20 хүн, Борнуур суманд 30 хүнд гишүүн тус бүрт 300.000 төгрөгийг 1 хувийн хүүтэй 7- 8 сарын хугацаатайгаар 15 сая төгрөгийн зээлийг 2006 оны 4-р сард олгосон. 2006 оны эцсийн гүйцэтгэлээр MIGA Зөвлөлөөс хяналт хийхэд 2 гишүүнээс бусад нь эргэн төлбөр хийх бүрэн боломжтой байна. АДРА ТББ-ын хувьд Хөвсгөл аймгийн Тариалан сум, Завхан аймгийн Улиастай, Алдархаан суманд үйл ажиллагаа явуулан ХААН банкт хамтран ажиллах гэрээг байгуулж, НҮБХХ-хөтөлбөрөөс нийт 61 450 000 төгрөгийн санхүүжилт хийж, давхарсан тоогоор 10 орчим сая.төгрөгийн зээл олгосон. АЧИД Группын хүрээнд Баянхонгор, Хөвсгөл аймгийн Баянцагаан, Тариалын сумуудад дүрмийн сангийн дийлэнхи хэсгийг нутгийн иргэдийн оролцоотойгоор Банк Бус Санхүүгийн Байгууллагыг шинээр байгуулав. НҮБХХ-өөс санхүүжүүлсэн 77413088 төгрөгийн санхүүжилтийг ББСБ-ыг байгуулахад дүрмийн сангийн бүрдэл, захиргааны зардлууд болон зээл олголтод зарцуулжээ.

II шат:

- Үйлдвэр, худалдааны сайдын 2007 оны 140 тоот тушаалаар төсөл шалгаруулах комисс, хяналтын зөвлөлийн бүрэлдэхүүн болон комиссын ажиллах журмыг баталгаажуулсан.

- 2006, 2007, 2008 онуудад Улсын төсвөөс гаргасан 3 тэрбум, нийслэл, аймаг орон нутгаас 1.3 тэрбум, банкнаас 1.3 тэрбум, нийт 5.6 тэрбум төгрөгийн зээлийн эх үүсвэр бүрдүүлэхээр гэрээ хийгдсэн боловч нийслэл, зарим нэг аймгуудаас хөрөнгийн эх үүсвэр дутуу орж ирснээс шалтгаалан 4.8 тэрбум төгрөгийн сан бүрдсэн. 3 талт хамтын ажиллагааны гэрээгээр нийслэл, аймгуудад хөрөнгийг хуваарилан, орон нутгийн ЖДҮ-ийн дэд сангаас дэд комиссын шийдвэрээр арилжааны банкаар дамжуулан хөнгөлөлттэй зээлийг олгосон. Уг эх үүсвэрийн зарцуулалт 2008 оны жилийн эцсийн байдлаар орон нутагт Хас банкаар 163 төсөлд 998.4 сая төгрөг, Монгол шуудан банкаар 80 төсөлд 741.9 сая төгрөг, Зоос банкаар 61 төсөлд 358.1 сая төгрөг буюу нийт 304 төсөлд 2098.4 сая төгрөг, Улаанбаатарт Хас банкаар 47 төсөлд – 606.0 сая төгрөг, Монгол шуудан банкаар 46 төсөлд 946,7 сая төгрөг, Зоос банкаар - 54 төсөлд 969.0 сая төгрөг буюу нийт 147 төсөлд 2521,7 сая төгрөг, нийт 451 төсөлд 4620.1 сая төгрөгийг хөнгөлөлттэй зээл хэлбэрээр ЖДҮ эрхлэгч иргэн аж ахуйн нэгжид 2 жилийн хугацаатайгаар, сарын 1 хувь буюу жилийн 12 хувийн хүүтэйгээр олгов. 2006, 2007 оны сангийн зарцуулалт 100 хувь, 2008 оны сангийн зарцуулалт 90 хувь байна.

		<p>- “ЖДҮ-ийн эрх зүйн орчинг сайжруулах, зээлийн баталгааны журам боловсруулах тухай” төслийг боловсруулан Японы ЗГ-аас Техникийн туслалцаа авахаар хүргүүлсэн.</p> <p>- ГТХАН-ийн шугамаар хэрэгжиж байгаа “Бүс нутгийн эдийн засгийг дэмжих” төсөлтэй зээлийн баталгааны сангийн эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх талаар хамтран ажиллаж байна.</p> <p>- “Монголд үйлдвэрлэл хөгжүүлэе” төслөөс “Зээлийн баталгааны сан” байгуулах ажлыг 2006 оноос эхэлж, баталгааны хөрөнгийг нэмэгдүүлэн 2007 онд баталгааны санг 300.000 ам.доллар болгож, энэ баталгаанд 516 сая төгрөгний зээл олгохоор болов. Дээрх ажлын хүрээнд 50-80 хүртэл хувийн баталгаагаар бүлийн зээлийг 19 бүлд буюу 156 хүнд 60 сая төгрөг, “Нэг суурин-нэг бүтээгдэхүүн”-ий зээлийг 5 бүлийн 46 иргэн, аж ахуйн нэгжид 76 сая төгрөг олгов. Дараагийн ээлжийн бүлийн зээл авах иргэдийн зээлийн материалыг судлан зээл олгох талаар Хас банкинд зөвшөөрөл олгосон.</p> <p>- 2007 онд Шадар сайдын ажлын алба болон Япон улсын JETRO байгууллагатай хамтран “НСНБ уриан доор үндэсний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, хөгжлийн хурдацыг түргэтгэе” сэдэвт үндэсний зөвлөлгөөн, үзэсгэлэн худалдааг зохион байгуулсан ба үүнд гадаадын олон орны төлөөлөгчид оролцож, НСНБ хөдөлгөөн Азийн улс орнуудад хэрхэн хөгжиж буй талаар туршлага судлах, манайд цаашид яаж хөгжүүлэх талаар хэлэлцэж, НСНБ хөдөлгөөнийг үндэсний хэмжээнд хэрэгжүүлэх удирдамжийг гаргасан.</p> <p>- “Нэг суурин-нэг бүтээгдэхүүн” санаачлагын талаар дүүрэг, хотын иргэдэд ойлголт өгөх зорилгоор нийслэлийн бүх дүүргийн тус хөтөлбөрийг хариуцсан ажилтнуудыг оролцуулсан семинар зохион байгуулж, Налайх, Багануур, Чингэлтэй дүүрэг, Завхан аймагт баруун бүсийн 5 аймгийг хамарсан сургалт зохион байгуулсан. 2006 онд 140 гаруй бүтээгдэхүүний санал ирснээс 8 бүтээгдэхүүнд техникийн дэмжлэг, туслалцаа үзүүлэх, 50 хүртэлх хувийн баталгаа гарган хөнгөлөлттэй зээл олгох зэрэг үйл ажиллагаа явуулсан. 2007 онд Бүсчилсэн хөгжлийн ажлын албатай хамтран сонгон шалгаруулалтыг зарлаж, 51 төслөөс 5 бүтээгдэхүүнийг сонгон техникийн туслалцаа үзүүлсэн.</p> <p>- ХАС банктай гэрээ байгуулан зээлийн баталгааны санг байршуулан, төслийн харилцагч нарт зээл авахад шаардлагатай барьцаа хөрөнгө хангалтгүй тохиолдолд барьцаа хөрөнгийн баталгаа гарган өгөх үйлчилгээ үзүүлэв. Төслөөс ОНББС-ын харилцагчдад 25 иргэнд 18.4 сая төгрөгийн 4 батлан даалт гарган 8.5 сая төгрөгийн зээл, НСНБС-ын 57 иргэнд 81.2 сая төгрөгийн батлан даалт гарган 182.8 сая төгрөгийн зээл олгожээ. Харилцагч нарын зээлийн эргэн төлөлт, ашиглалт сайн байна.</p> <p>- Бичил Санхүүжилт Шинэлэг Санаачилга Тэтгэлэгт Хөтөлбөрийн хүрээнд Ачид, АДРА, Газар тариаланг хөгжүүлэх сантай хамтран төслийн харилцагчид болон хөдөө орон нутаг алслагдсан газар нутагт амьдарч буй иргэдэд бичил санхүүгийн үйлчилгээг хүргэхэд анхааран ажиллан, хөдөө орон нутгийн 1406 өрхөд нийт 509.9 сая төгрөгийн зээл олгосон.</p> <p style="text-align: right;">Хэрэгжилт 100%</p>
	<p>“Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийн хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн сургалт явуулах, мэдээллээр</p>	<p>а/ Бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалтай уялдуулан Бизнес инкубаторуудыг байгуулах; хэрэгжих хугацаа: 2005-2006</p> <p>I шат: Хэрэгжилт - 80%</p> <p>- Бизнес инкубаторын үлгэрчилсэн дүрэм батлах дүрмийн төслийг Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн сайд, Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайд, Үйлдвэр, худалдааны сайд нарын хамтарсан тушаалаар батлуулахаар ажиллаж байна. Бизнесийн Инкубатор,</p>

<p>хангах, зөвлөгөө өгөх, дэмжлэг үзүүлэх тогтолцоо бий болгох” 4 дэх зорилтын хүрээнд 4 арга хэмжээг төлөвлөсөн.</p> <p><i>II шатны хэрэгжилтийн явц нь дунджаар 90 хувьтай байна.</i></p> <p>(100+90+80+90)/4</p>	<p>Технологи дамжуулах төв байгуулах тухай төслийг бэлтгэн Олон улсын байгууллагууд ТИКА, КОИКА, Японы ЭСЯ/ болон гадаад донор орнуудад хүргүүлэхээр ажиллажээ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - НҮБХХ-тэй хамтран “Монголд үйлдвэрлэл хөгжүүлэе” төслийн туслалцаатайгаар 4-н бүс, Улаанбаатар хотод Бизнесийг дэмжих Зөвлөгөө өгөх төвүүдийг байгуулсан. <p>II шат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бизнес инкубаторын дүрмийг БСШУ-ны, НХХ-ийн сайдын 2006-6-15-ны өдрийн 219 /59 /89 тоот тушаалаар баталсан. - Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газрын шугамаар Дархан-Уул, Дорнод, Өвөрхангай, Увс аймаг, Налайх дүүрэгт байгуулагдсан бизнес инкубаторуудын үйл ажиллагааг дэмжихийн зэрэгцээ Улаанбаатар хот /4/, Завхан, Орхон, Сэлэнгэ, Хөвсгөл аймгуудад бизнес инкубатор төвүүд шинээр байгуулав. Улаанбаатар хот, Архангай, Баян-Өлгий, Баянхонгор, Булган, Дорноговь, Дундговь, Өмнөговь, Сүхбаатар, Төв, Ховд, Хэнтий, Орхон аймгуудад бизнесийн хөгжлийг дэмжих төвүүд байгуулсан. Уг төвүүдэд ОУХБ-ын БЭБХ хөтөлбөрийн сургагч багш нар бэлтгэж өгөх ажил хийгдэж байна. - ҮХЯ, Улаанбаатар хотын ЗАА-ны хооронд байгуулсан үйлдвэр, худалдааны салбарын бодлого, зорилтуудыг хэрэгжүүлэх талаар хамтран ажиллах санамж бичгийн дагуу Япон улсын ЭСЯ-нд “Өвсний үндэс” төслийн хүрээнд Нийслэлийн захын дүүрэгт Бизнес инкубатор байгуулах саналыг тависан. - Улаанбаатар хотын Сонгино хайрхан, Баянзүрх дүүрэгт Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих төв, инкубатор байгуулах нээлттэй тендер зохион байгуулан, “Харандаа” ХХК, “Ану хорол” ХХК-ийг шалгаруулан, төрийн өмчит “ЖДҮ-ийг дэмжих төв”-ийг байгуулав. - 2008 онд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар Баруун бүсэд Завхан, Говь-Алтай аймагт, Төвийн бүсэд Дархан –Уул аймагт “ЖДҮ-ийг дэмжих инкубатор төв” байгуулаад байна. - ШУТИС-ийн Үйлдвэрлэл, технологи, дизайны сургуулийн Эдийн засаг, менежментийн төгсөх ангийн оюутнуудын тусламжтайгаар Улаанбаатар хотын хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгжүүдийн судалгааг хийж мэдээллийн санг бий болгосон. <p style="text-align: right;">Хэрэгжилт 100%</p>
	<p>б/ Бүсийн төвүүдэд Технологи дамжуулах төв байгуулах, мэргэжлийн боловсон хүчин бэлтгэх, мэдээллээр хангах ажлыг зохион байгуулах; хэрэгжих хугацаа: 2005-2006</p> <p>I шат: Хэрэгжилт - 80%</p> <ul style="list-style-type: none"> - Засгийн газраас 2005 оныг Бичил Санхүүжилт, Жижиг, Дунд Үйлдвэрийг Дэмжих жил болгон зарласантай холбогдуулан НҮБХХ, ҮХЯ хамтран “Бичил санхүүжилт Шинэлэг Санаачилга Тэтгэлэгт Хөтөлбөр”-ийг 2 жилийн хугацаатайгаар хэрэгжүүлэв. Хөтөлбөрийг НҮБХХ-өөс буцалтгүй тусламжийн хэлбэрээр санхүүжүүлсэн. 2006.12.06-нд “Бичил Санхүүжилт Шинэлэг Санаачилга Тэтгэлэгт Хөтөлбөр” сэдэвт семинарыг зохион байгуулж, хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн ажлын талаар мэдээллийг семинарт оролцогсдод хүргэв. - “Нэг суурин - нэг бүтээгдэхүүн” хөтөлбөрийн хүрээнд ЖДҮТХХ нь “МҮХ”Төсөл, ГТХАН-ийн “Экспортын баримжаатай үйлдвэр, худалдааны бодлого” төсөлтэй хамтран орон нутгийн Жижиг, дунд үйлдэр эрхлэгчдэд зориулж семинар, сургалт, бүсийн түншлэл, ЖДҮ-лэгчдийн зөвлөлгөөн зэргийг зохион байгуулав. - ҮХЯ, “МҮХ” төсөл, Бүсчилсэн Хөгжлийн Үндэсний Хороотой хамтран 2006.12.16-нд “Нэг Суурин Нэг Бүтээгдэхүүн” сэдэвт

		<p>үндэсний Зөвлөгөөнийг зохион байгуулан НСНБ санаачилга хөдөлгөөны 2006 онд хийсэн ажлын тайлан, цаашид хийх ажлын талаар илтгэл, мэдээллүүдийг хэлэлцэв. 2006 онд шалгарсан 7 бүтээгдэхүүнээс өнөөдрийн байдлаар “Боломж сан”-гийн “Хаан” нэртэй гар хивс олон улсын 3 үзэсгэлэнд амжилттай оролцсон. Сэлэнгэ аймгаас шалгарсан зөгийн бал, Завхан аймгаас шалгарсан улаан сармис зэрэг бүтээгдэхүүний сав баглаа боодлын асуудлыг шийдвэрлэж, экспортод гаргахаар ажиллаж байна. Баян-Өлгий аймгийн Сагсай сум, Хэнтийн Дадал сумын “НИТАЖ” /нутгийн иргэдэд тулгуурласан аялал жуулчлал/-д гадаадын мэргэжилтнүүдийг ажиллуулж, зөвлөлгөө өгөх сургалт зохион байгуулсан.</p> <p>II шат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2008 онд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар Технологи дамжуулах төвийг Уланбаатар хотод байгуулж үйл ажиллагааг эхлүүлсэн. - ЖДҮ эрхлэгчдийн хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн сургалтын тогтолцоо бий болгох ажлын хүрээнд Олон улсын хөдөлмөрийн байгууллагын “Бизнесээ эхэл, бизнесээ хөгжүүл” хөтөлбөрийг монголд нэвтрүүлэх ажлын хүрээнд тус хөтөлбөрийн үндэсний мастер багш, багш бэлтгэх сургалтыг зохион байгуулж багш нарыг бэлтгэж байна. Тус хөтөлбөрийн сургалтын материалыг Монгол хэлнээ хөрвүүлж, хэвлүүлэн ашиглаж байна. “БЭБХ” хөтөлбөрийн сургалтыг Улаанбаатар хот, 21 аймагт 160 удаа зохион байгуулж, 2478 хүнийг сургаад байна. - ОУХБ-ын “Бизнесээ эхэл, бизнесээ хөгжүүл” хөтөлбөрийн сургагч багш бэлтгэх сургалтыг Хоршооллын сургалт мэдээллийн нэгдсэн төв, Германы техникийн хамтын ажиллагааны төслүүд, Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, Үйлдвэр, худалдааны яамны захиалгаар 3 удаа хийж, Улаанбаатар хот, 16 аймагт шинээр 46 багш бэлтгэв. - НҮБХХ-ийн газар, ОУХБ-ын захиалгаар сургагч багш нарын мэргэшил дээшлүүлэх шатны сургалтыг 3 удаа хийж, 26 багш зэрэг дэвээ ахиулав. Сургагч багш нар БЭБХ хөтөлбөрийн стандарт сургалтуудыг 56 удаа хийж, нийт 824 хүн сургалаа. - “Нэг суурин нэг бүтээгдэхүүн” санаачлагын хүрээнд дамжлэг үзүүлэх /2007 оны/ 2 дахь шатны сонгон шалгаруулалт явуулахаар өдөр тутмын хэвлэлээр нийтэд зарлан 51 бүтээгдэхүүний саналыг хүлээн авч, 5 бүтээгдэхүүнийг шалгаруулан дэмжлэг үзүүлэх ажил хийгдэж байна. - 2007 онд 5 бүтээгдэхүүнд техникийн туслалцаа /гадаад, дотоодын мэргэжилтнүүдийг ажиллуулах, сав, баглаа боодлыг сайжруулах, үзэсгэлэн худалдаанд оролцуулах, танилцуулга бэлтгэх/ үзүүлсэн. <p style="text-align: right;">Хэрэгжилт 90%</p>
		<p>в/ Жижиг, дунд үйлдвэрийн удирдлага, инженер техникийн ажилтныг их, дээд сургууль, коллежид, ажилчдыг мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төвийг түшиглэн мэргэжил дээшлүүлэх, мэргэшил эзэмшүүлэх сургалт зохион байгуулах;</p> <p style="text-align: right;">хэрэгжих хугацаа: 2005-2008</p> <p>II шат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бизнесийн сургалтын тогтолцоог бүрдүүлэх ажлын хүрээнд хүүхэд, залуучуудад зориулсан “Бизнестэй танилц” сургалтын хөтөлбөрийг 2007 оноос туршилтаар, 2008 оноос бүх ЕБС-уудын ахлах ангиуд, МСҮТ-үүдийн суралцагсад үндсэн хөтөлбөрийн хүрээнд заах тухай БСШУ, ҮХ, НХХ сайдын хамтарсан тушаал шийдвэр гарсан, уг хөтөлбөрийг монголд нэвтрүүлэх Үндэсний зохицуулах хороо ажиллаж байна. ОУХБ-ын “Бизнестэй танилц” хөтөлбөрийн

		<p>материалууд ном, сурах бичгийг орчуулах, хянах, тохируулах ажлууд хийгдэн, 3600 суралцагсдад хүрэлцэх хэмжээний ном, сурах бичгийг хэвлүүлэн хүргүүлсэн. Уг хөтөлбөрийг 2008-2009 оны хичээлийн жилээс ерөнхий боловсролын бүх дунд сургууль, МСҮТ, коллежуудын үндсэн хөтөлбөрт оруулж, сургалт явуулахтай холбогдсон бэлтгэл ажил хийгдэж байна.</p> <p style="text-align: right;">Хэрэгжилт 80%</p> <p>г/ Төрийн бус байгууллага, зөвлөлгөө өгөх төв зэрэг жижиг, дунд үйлдвэр дэмжих үүсгэл санаачлагын байгууллагын үйл ажиллагаа болон томоохон үйлдвэр, аж ахуйн нэгжүүдэд тулгуурлан мэргэжил дээшлүүлэх сургалт зохион байгуулахыг дэмжих.</p> <p>II шат:</p> <p>- Зүүн бүсэд Хэнтий аймгийн Мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төв, Хэнтий аймгийн Хэрлэн сумын “Хэрлэн бизнес хөгжлийн нийгэмлэг” ТББ, Төвийн бүсэд Сэлэнгэ аймгийн “Сэлэнгэ-Итгэлт” ажил олгогч эздийн холбоо, Баруун бүсэд Ховд аймгийн “Хоршооллын сургалт мэдээллийн Боломж-Ирээдүй төв”, Хангайн бүсэд ШУТИС-ийн Өвөрхангай аймаг дахь Технологийн их сургууль, Улаанбаатар хотод “Бичил бизнес, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих нэгдсэн холбоо” ТББ, орон нутагт биеэ даасан “Бичил бизнесийг дэмжих төв”-үүдийг бий болгож гэрээний дагуу судалгаа, зөвлөх үйлчилгээ, тухайн орон нутагт үйлдвэрлэж байгаа бараа, бүтээгдэхүүн, бизнесийн талаар цогцолбор сургалтын арга хэмжээг зохион байгуулан ажилласан. Зүүн бүсэд Бизнесийн сургалт-4, ур чадварын сургалт-7 удаа, 268 хүн, Төвийн бүсэд Бизнесийн сургалт-3, ур чадварын сургалт - 5 удаа, 240 хүн, Хангайн бүсэд Бизнесийн сургалт-4, ур чадварын сургалт-2 удаа, 207 хүн, Баруун бүсэд Бизнесийн сургалт-3, ур чадварын сургалт-5 удаа, 133 хүн, Улаанбаатар хотод Бизнесийн сургалт-2, ур чадварын сургалт-2 удаа, 45 хүн хамрагдаж, нийт 45 сургалтанд 893 хүн хамрагдав.</p> <p style="text-align: right;">Хэрэгжилт 90%</p>
7	Хөтөлбөрийн гол үйл ажиллагаа, гарц	<p>“Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих эрх зүйн таатай орчинг бүрдүүлэх” зорилтын хүрээнд “Жижиг, дунд үйлдвэрийн тухай” хууль, “Санхүүгийн түрээсийн тухай” хууль, “Татварын багц хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай” хууль, Нийгмийн даатгалын хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хууль батлагдсан. Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай”, “Гаалийн татварын тухай” хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн үзэл баримтлалыг боловсруулав.</p> <p>Жижиг, дунд үйлдвэрийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын агентлаг байгуулах шийдвэр гаргуулан, Жижиг, дунд үйлдвэрийн газрын төсвийн тооцоо, стратеги, бүтэц зохион байгуулалтын хөтөлбөрийг боловсруулан ЖДҮ-ийн газар байгуулагдсан.</p> <p>Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих эрх зүйн таатай орчинг бүрдүүлсэн. Жижиг, дунд үйлдвэрийг татварын болон нийгмийн даатгалын бодлогоор дэмжиж байна.</p> <p>“Төрийн захиргааны байгууллагаас жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчдэд үзүүлж байгаа үйлчилгээг шуурхай, чирээдэлгүй болгох” хүрээнд зөвшөөрөл, лицензийн тоог бууруулах зорилгоор Засгийн газрын 222 дугаар тогтоолд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, Засгийн газрын 2005 оны 127 дугаар тогтоолоор баталгаажуулалтад заавал хамрагдах бүтээгдэхүүний тоог бууруулсан. Нийслэлийн ЗДТГ-тай хамтран дүүргүүдэд “Нэг цэгийн мэдээллийн үйлчилгээ”-г ажиллуулахаар бэлтгэл ажил хангасан.</p> <p>Төрийн захиргааны бүх шатны байгууллагаас аливаа бүртгэл, лиценз, зөвшөөрлийг цахим сүлжээгээр олгох тогтолцоог бүрдүүлэх, хэвшүүлэх арга хэмжээний биелэлт хангалтгүй байна.</p>

		<p><i>“Жижиг, дунд үйлдвэрийг санхүүгийн бодлогоор дэмжих” зорилтын хүрээнд ЖДҮ-ийг дэмжих зорилгоор хэрэгжүүлэх зээлийг олгох Монгол Шуудан, Зоос, Хас банкуудтай хамтран ажиллах гэрээг байгуулав. Төсөл шалгаруулах комисс, хяналтын зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, комиссын ажиллах журмыг баталгаажуулсан. Төв, орон нутагт ЖДҮ-ийг дэмжих сангууд байгуулсан. 2006, 2007, 2008 онуудад нийт 4.8 тэрбум төгрөгийн сан бүрдэн, нийслэл аймгуудад хуваарилан, орон нутгийн ЖДҮ-ийн дэд сангаас дэд комиссын шийдвэрээр арилжааны банкаар дамжуулан 451 төсөлд 4.6 тэрбум төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээлийг ЖДҮ эрхлэгч иргэн, аж ахуйн нэгжид 2 жилийн хугацаатайгаар, жилийн 12 хувийн хүүтэйгээр олгожээ. 2006, 2007 оны сангийн зарцуулалт 100 хувь, 2008 оны сангийн зарцуулалт 90 хувь байна.</i></p> <p>Мөн “Монголд үйлдвэрлэл хөгжүүлэ” төслөөс зээлийн баталгааны сан байгуулан, 516 сая төгрөгний зээл олгожээ.</p> <p>Зээлийн баталгааны сангийн эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх талаар ЖАЙКА, ГТХАН зэрэг байгууллагатай талаар хамтран ажиллаж байна.</p> <p><i>“Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийн хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн сургалт явуулах, мэдээллээр хангах, зөвлөгөө өгөх, дэмжлэг үзүүлэх тогтолцоо бий болгох” зорилтын хүрээнд хот, суурин газар болон бүсийн төвүүдэд бизнес инкубатор, мэргэжлийн сургалтын төвүүдийг байгуулж, жижиг, дунд үйлдэр эрхлэгчдэд зориулж семинар, сургалт зохион байгуулжээ. Олон улсын хөдөлмөрийн байгууллагын “Бизнесээ эхэл, бизнесээ хөгжүүл” хөтөлбөрийг Монгол улсад нэвтрүүлж, сургалтыг Улаанбаатар хот, 21 аймагт 160 удаа зохион байгуулж, 2478 хүнийг сургажээ. НҮБХХ-ийн “Монголд үйлдвэрлэл хөгжүүлэ төсөл”-ийн хүрээнд болон Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газрын шугамаар хот, орон нутагт биеэ даасан Бичил бизнесийг дэмжих төвүүдийг бий болгож гэрээний дагуу судалгаа, зөвлөх үйлчилгээ, тухайн орон нутагт үйлдвэрлэж байгаа бараа, бүтээгдэхүүн, бизнесийн талаар цогцолбор сургалтын арга хэмжээг зохион байгуулж байна.</i></p>
8	<p><i>Дүгнэлт /хөтөлбөрийн хэрэгжилтын үр дүн, үр ашиг, үр өгөөж/</i></p>	<p>Хөтөлбөрийн нэгдүгээр үе шат 2005-2006 оны арга хэмжээнүүд 90 хувьтай хэрэгжсэн.</p> <p>Хоёрдугаар үе шатны арга хэмжээнүүд амжилттай хэрэгжин, 90 хувьтай дүгнэгдлээ.</p> <p>Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих эрх зүйн таатай орчинг бүрдсэн. “Жижиг, дунд үйлдвэрийн тухай” хууль батлагдсан, тэргүүлэх чиглэлийг баталгаажуулсан, Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийн газар байгуулагдсан.</p> <p>Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг татвар, даатгал, санхүүгийн бодлогоор дэмжих арга хэмжээг сайн хэрэгжүүлсэн. 2006-2008 оны нийт эх үүсвэрээс 451 төсөлд 4.6 тэрбум төгрөгийг хөнгөлөлттэй зээл хэлбэрээр ЖДҮ эрхлэгч иргэн аж ахуйн нэгжид 2 жилийн хугацаатайгаар, жилийн 12 хувийн хүүтэйгээр олгожээ. 2006, 2007 оны сангийн зарцуулалт 100 хувь, 2008 оны зарцуулалт 90 хувь байна. Цаашид ЖДҮ эрхлэгчдийн зээлийн барьцааны чадавхийг нэмэгдүүлэх, зээлийн баталгааны болон даатгалын системийг бүрдүүлэх, ЖДҮ-т зориулан бага хүүтэй, урт хугацааны арилжааны зээлийн эх үүсвэрийг бий болгох арга хэмжээг үр дүнд хүргэх талаар идэвхитэй ажиллах шаардлагатай.</p> <p>ЖДҮ эрхлэгчдийн хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн сургалтын тогтолцоо бий болгох талаар тодорхой ажил хийгдэж үр дүнд хүрчээ. Бүс нутгийн төвд байгуулагдсан бизнесийг дэмжих төвүүд дамжуулан ЖДҮ эрхлэгчдэд сургалт явуулах, мэдээллээр хангах, зөвлөгөө өгөх, дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа явагдаж байна. Гэвч жижиг, дунд</p>

		<p>үйлдвэрийн мэргэжлийн боловсон хүчин бэлтгэх асуудал эхлэл төдий хэрэгжиж байна.</p> <p>Төрийн захиргааны байгууллагаас жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчдэд үзүүлж байгаа үйлчилгээг шуурхай хүргэхээр нийслэлийн ЗДТГ-тай хамтран дүүргүүдэд “Нэг цэгийн мэдээллийн үйлчилгээ”-г бий болгох ажил хийгдэж байна. Төрийн захиргааны бүх шатны байгууллагаас аливаа бүртгэл, лиценз, зөвшөөрлийг цахим сүлжээгээр олгох тогтолцоог бүрдүүлэх арга хэмжээний биелэлт хангалтгүй байна.</p> <p>Зөвлөмж:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Татварын болон бусад хууль тогтоомжид оруулан баталсан нэмэлт, өөрчлөлтийн хэрэгжилт, бизнес эрхлэгчдэд учирч буй хүнд суртлыг багасгах, зөвшөөрөл, лицензийн тоог бууруулах, хураамжийн ачааллыг багасгах талаар хийгдсэн ажлуудын үр дүнг тооцсон судалгаа явуулах; - ЖДҮ эрхлэгчдийн зээлийн барьцааны чадавхийг нэмэгдүүлэх, зээлийн баталгааны асуудалд анхаарах, банкуудын зээл олголт, эргэн төлөлтийн байдалд дүгнэлт өгөн, хамтын ажиллагааны гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, - Японы 2 үе шаттай зээлийг үр дүнтэй хэрэгжүүлэх талаар арга хэмжээ авах, - Хот, орон нутагт байгуулсан бизнес дэмжих төвүүдийн үйл ажиллагааг дэмжих, хяналт шинжилгээ хийж, үнэлгээ өгөх, удирдамж, зөвлөмжөөр хангах, - Жижиг, дунд үйлдвэрийн мэргэжлийн боловсон хүчин бэлтгэх асуудлыг холбогдох яамтай хамтран зохион байгуулах, - Хөтөлбөрийн III шатны арга хэмжээний төлөвлөгөөг батлуулан, санхүүжилтийн эх үүсвэрийн асуудлыг шийдвэрлүүлэх, - Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг гаргахдаа шаардагдах санхүүжилтийн шийдвэрлэлт, түүний зарцуулалт талаархи мэдээллийг тусгах нь чухал байна.
9	<i>Хүлээгдэж буй үр дүндээ хүрээгүй бол шалтгаан, нөлөөлсөн хүчин зүйлс</i>	Хөтөлбөрийн хэрэгжүүлэх арга хэмжээний хөрөнгийн эх үүсвэр хугацаандаа олгогдохгүй байгаа, ЖДҮ-ийг дэмжих зээлийн эх үүсвэр урт хугацаат хөнгөлөлттэй зээлийн шийдвэрлэлт удаашралтай, жижиг, дунд үйлдвэрлэгчдийн мэдлэг боловсрол, чадвар, үйлдвэрлэлийн технологийн мэргэшлийн ажилчны бэлтгэл дутмаг зэргээс хамаарч уг хөтөлбөрийн зарим арга хэмжээ хугацаандаа хэрэгжихгүй байна.
10	<i>Хөтөлбөрийн талаархи яамны санал</i>	Хөтөлбөрийн III шатны арга хэмжээний төлөвлөгөөг батлуулан, хэрэгжүүлэх хөрөнгийн эх үүсвэрийг шуурхай шийдвэрлүүлэх.

Танилцсан:

МХШҮГ-ын дарга

Л.Баяртулга

Хяналт-шинжилгээний үнэлгээ, зөвлөмж өгсөн:

МХШҮХ-ийн ахлах мэргэжилтэн

Д. Алтанлит